

ANNA DE NOAILLES - CARTEA VIETII MELE

Traduction du français par Irina Izverna-Tarabac¹

ANNA DE NOAILLES –
LE LIVRE DE MA VIE

ANNA DE NOAILLES -
CARTEA VIETII MELE

Je suis née à Paris. Ces quelques mots m'ont, dès l'enfance, conféré un si solide contentement, ils m'ont à tel point construite, j'ai puisé en eux la notion d'une chance si particulière et qui présiderait à toute ma vie, que je pourrais répéter ce vers de Verlaine...

L'amour de la patrie est le premier amour...

Ainsi illustrerais-je une de mes vérités, car on sent bien que le poète a pour privilège d'être multiple, de pouvoir prouver sa sincère abondance, de n'être enfermé en rien. Chez lui, le double choix n'est pas contradiction, mais prolongement du raisonnement et croissance de la sagesse. Les sentiments que je dépeindrai, même tout uniment, ne seront donc jamais absolument simples, quelle que puisse être leur apparente netteté.

Je suis née à Paris, boulevard de Latour-Maubourg. Je n'ai pas gardé le souvenir précis du lieu où s'élevait la demeure vitrée comme une serre chaude que me décrivait souvent ma mère, devant laquelle un jour elle me conduisit, et où j'avais passé les

M-am născut la Paris. Încă din copilărie, aceste cuvinte mi-au adus o atât de mare mulțumire, m-au construit într-o asemenea măsură și mi-au hrănit atât de mult gândul unei șanse foarte rare, de care mă voi bucura întreaga mea viață, încât aș putea repeta versul lui Verlaine:

Iubirea de patrie este prima iubire...

Așa aș ilustra unul dintre adevărurile mele, căci se știe bine că poetul are privilegiul de a fi multiplu, de a-și putea dovedi sincera sa bogăție vitală, de a nu fi închis de nimic. La el dubla alegere nu reprezintă o contradicție, ci prelungirea gândului și creșterea înțelepciunii. Sentimentele pe care le voi zugrăvi, chiar în mod foarte discret, nu vor fi niciodată absolut simple, oricât de mare ar fi aparenta lor claritate.

M-am născut la Paris, pe bulevardul Latour-Maubourg. N-am păstrat nici o amintire precisă despre locul unde se afla clădirea cu multe geamuri, ca o seră caldă, pe care mi-o descria adeseori mama, și în fața căreia m-a condus într-o zi, spunându-mi că acolo îmi

¹ Anna de Noailles, *Cartea vieții mele*, traducation du français par Irina IZVERNA-TARABAC, Pitești, Rotonda, 2009.

premiers mois de ma vie. Ma mémoire s'éveille dans un opaque hôtel de l'avenue Hoche, spacieux et haut, serpenté par des escaliers recouverts de laine rouge, que surchargeaient et fleurissaient les roses, les verts, les bleus fanés des tapis d'Orient. Le salon le plus important de l'hôtel était habillé de peluche couleur de turquoise, meublé de canapés et de sièges dorés, et deux larges pianos y étalaient, côte à côte, leur désert laqué de leurs reflets de palissandre, sous un haut palmier languissant. Les plantes vertes de l'appartement m'ont, en souvenir du palmier de mon enfance, attristée désormais comme le fauve soumis des cirques, comme la Malabaraise faisant emplette de provisions aux étalages d'un marché de Paris.

D'un autre côté du vestibule, un boudoir oriental, brillant, tintant, pourrais-je dire, comme des bijoux de bazar, précédait une galerie où s'encadraient dans le chêne sculpté des portraits d'aïeux portant sceptres et couronnes. Aïeux paternels ayant régné sur le Danube et les Carpates, adoucis par le sang plus délicat de leurs mères et de leurs épouses grecques. Leur légende, que mon père m'expliquait, me les montrait tout-puissant et implacables.

Pourtant, l'un d'entre eux tenait entre ses mains une colombe. Je sentais, en les regardant, que, depuis des siècles,

petrecusem primele luni de viață. Memoria mea se trezește într-o casă mare și opacă de pe bulevardul Hoche, spațioasă și înaltă, cu scări în spirală, acoperite cu un covor de lână roșie, locuință supraîncărcată și împodobită cu covoare orientale în tonuri șterse de roz, verde și albastru. Salonul cel mai important din casă era plin de mobilă îmbrăcată în pluș de culoare turcoaz; erau aici canapele și jilțuri aurite și două pianе mari, așezate unul lângă altul, își etalau suprafața lăcuită, cu reflexe de palisandru, sub un palmier înalt și firav. În amintirea palmierului din copilărie, plantele verzi din apartamente m-au întristat întotdeauna întocmai ca animalele sălbatice de la circ și ca malabareza ce-și face târguiețile de pe tarabele dintr-o piață din Paris.

De cealaltă parte a vestibulului, un budoar oriental, strălucitor, răsunător aș putea spune, ca o bijuterie de bazar, preceda o galerie unde erau încadrate în stejar sculptat portrete ale stăbunilor mei, cu sceptre și coroane. Erau străbunii mei dinspre tată, care domniseră peste ținutul Dunării și al Carpaților, îmblânziți de sângele mai delicat al mamelor și al soțiilor lor grecoalice. Povestea lor, pe care mi-o spunea tata, mi-i înfățișa ca fiind atotputernici și neîndurători.

Totuși, unul dintre ei ținea în mâini un porumbel. Privindu-i, simțeam că îi părăsisem de secole ca să devin fetița cea nouă de pe

je les avais quittés pour devenir la petite fille toute neuve de l'avenue Hoche et d'un jardin de Savoie. Cet austère chemin généalogique, formé par de sombres visages, aboutissait à une véranda en bois vermeil qui me semblait enchanteresse. Des fleurs de soie ornaient le léger treillage croisé en losanges. Un divan arrondi faisait gonfler ses coussins en gaze de Turquie, et de vastes baies contemplaient l'avenue Hoche en son sens le plus large, le plus pur, le plus noble, – comme on dirait d'un fleuve.

Pourtant, ce riche décor citadin me désolait de mélancolie. Tout n'était que pierre écrasante à mon cœur oppressé. Les murs du secret Tatersall, qui abritait mystérieusement un luxueux marché de chevaux, faisaient un lointain vis-à-vis à notre demeure. Le Tatersall, paysage circonspect et pierreux de mon enfance, est aujourd'hui disparu. Je lui savais gré de n'avoir qu'une médiocre hauteur qui ne me privait pas de la vue du ciel. Chaque matin, à l'heure où le branlebas de la voiture du laitier pénétrait dans notre sommeil enfantin et le dérangeait, la poésie des cloches émanait d'une invisible église enfouie dans la grisaille des constructions et me consolait du lever du jour.

Je n'ai pas aimé la demeure élégante de mes parents, je n'ai pas aimé l'avenue Hoche qu'appréciaient et honoraient fort les Parisiens, victimes des perspectives resserrées ou des

bulevardul Hoche și dintr-o grădină din Savoie. Acest auster drum genealogic, format din figuri sumbre, ducea spre o verandă din lemn aurit, care mi se părea încântătoare. Ușorul grilaj în romburi era împodobit cu flori mătăsoase. Pe un divan rotunjit se lăfăiau câteva pernițe îmbrăcate într-o pânză subțire, țesută în Turcia, iar prin geamurile mari ale verandei puteai contempla bulevardul Hoche, în partea sa cea mai lată, mai pură, mai nobilă – cum am spune despre un fluviu.

Totuși, acest bogat decor citadin mă umplea de melancolie. Totul era ca o piatră ce-mi apăsa și-mi zdrobea inima. În fața locuinței noastre, nu tocmai aproape, se aflau zidurile tainicei *Tatersall*, ce adăpostea, în chip misterios, un luxos târg de cai. Această *Tatersall*, peisaj ciudat și pietros al copilăriei mele, a dispărut. Îmi eram recunoscătoare acestei construcții că nu era prea înaltă și că nu mă lipsea de bucuria de a vedea cerul. În fiecare dimineață, la ora când zgomotul căruței lăptarului pătrundea în somnul nostru de copii și îl tulbura, mă consolă poezia clopotelor ce venea dinspre o biserică invizibilă, ascunsă printre construcțiile cenușii.

Nu mi-a plăcut locuința elegantă a părinților mei, nu mi-a plăcut bulevardul Hoche pe care îl apreciau și îl onorau atât de mult parizienii, victime ale perspectivelor înguste sau ale

broyants boulevards. Cet aspect de mausolée, de cimetière surhaussé, qu'avait notre horizon, cet avare oxygène qu'il nous distribuait, ne me paraissaient pas être le lieu raisonnable où se développent le corps et l'esprit des enfants des hommes. Et pourtant, au printemps, la nature, si durement chassée des villes, s'efforçait de nous apporter son regard, sa tiède poignée de main, son encouragement.

Les platanes robustes du quartier de l'Étoile égayaient par leurs bourgeons la grise avenue dès le mois d'avril, s'épanouissaient en juin et puis laissaient rouler sur les trottoirs leurs fruits délicats, sorte de molles noisettes épineuses, d'un vert réjouissant. Mais cette faible offrande, pas plus que le voisinage du parc Monceau, où, pourtant, abondait la verdure morcelée, ne me persuadait. Je ressentais avec la tristesse amère des profondes loyautés et de l'espérance trahie la différence du don que font les villes au regard des généreuses campagnes. Je voyais bien que, dans le parc Monceau, orgueil végétal de notre voisinage, une colonnade faussement en ruine entourait un étang de couleur grège, où quelques cygnes et des canards aux teintes franciscaines rehaussées d'une lueur de lophophore se résignaient à la nostalgie dédaignée des bêtes.

J'entendais bien le lointain et triste effort de l'omnibus et

bulevardelor zgomotoase.

Aspectul de mausoleu și de cimitir pe care îl avea orizontul nostru, cantitatea mică de oxigen pe care ne-o lăsa, nu mi se păreau că fac din acest loc unul potrivit pentru dezvoltarea trupului și spiritului unui copil. Și totuși, primăvara, natura atât de dur izgonită din orașe se străduia să ne aducă privirea ei senină, călduța sa strângere de mână și încurajarea ei.

Începând din aprilie, platanii robuști din cartierul Étoile înveseleau bulevardul cenușiu cu mugurii lor ce înfloreau în iunie; apoi lăsa să cadă pe trotuare fructele lor delicate, un fel de alune moi și țepoase, de un verde intens și reconfortant. Dar această slabă ofrandă, ca – de altfel – și vecinătatea parcului Monceau, unde, totuși, era verdeață din belșug, nu mă convingeau. Simțeam, cu tristețea amară a bunei credințe și a tristeții trădate, diferența dintre ceea ce ne dau orașele în comparație cu generoasele sate. Vedeam că, în parcul Monceau, care era mândria vegetală a cartierului, niște coloane anume ruinate, pentru a părea vechi, înconjurau un eleșteu de culoare bej, unde câteva lebede și câteva rațe cu pene în nuanțe franciscane întărite de-o lucire fosforescentă, se resemnau a trăi cu nostalgia disprețuită a animalelor.

Auzeam bine îndepărtatul și tristul zgomot al omnibuzului și

j'apercevais, roulant dans les avenues sablées du parc, des fiacres surprenants par le cheval délabré, le cachot vitré de la voiture et les blanches pèlerines étagées du cocher, tandis que, le long des pelouses encombrées de nourrices et d'enfants, des sergents de ville semblaient commander aux moineaux.

J'étais un cœur que l'on ne trompait pas. J'aimais la nature. Enfant, j'en eus faim et soif, je ne voulais rien qu'elle. Loin d'elle, je mourrais, et le chalet, les routes, le lac, les collines de Savoie me causaient, quand j'étais parmi eux, un enivrement et, quand j'en étais éloignée, une détresse, dont dépendaient ma santé, ma secrète humeur : énigmes qu'une enfant, dans sa mystérieuse bravoure, n'interroge pas. Sur les trottoirs de Paris, mon esprit, façonné avec précision, se représentait la huppe violette de la scabieuse, son arôme effilé, le papillon blanc strié de noir qui s'échappait de la fleur, le merisier aux cerises exiguës, l'agneau des pâturages trempés de rosée, aussi passionnément, aussi désespérément que l'amant voit, en songeant et sous l'influence du désir, la chevelure crépelée de la jeune fille qu'il espère obtenir sans en avoir la formelle certitude.

Je n'aimais donc pas l'avenue Hoche, vaste et claire, ni l'hôtel au portail blond et verni qui s'ouvrait sur la voûte sonore où nous nous arrêtions pour prendre le chemin des appartements, tandis

zăream, mergând pe aleile acoperite cu nisip ale parcului, caretele elegante, surprinzătoare prin caii lor costelivi, prin cuștile, ca niște temnițe cu geam, ale trăsurilor și prin albele pelerine suprapuse ale birjarilor, în timp ce, în lungul peluzelor înțesate de doici și de copii, câțiva sergenți păreau că dau comenzi vrăbiilor.

Eram un suflet pe care nu-l înșelai. Iubeam natura. Când eram copil, îmi era foame și sete de ea, nu voiam nimic altceva. Departe de ea muream, și casa, drumurile, lacul și dealurile din Savoie îmi pricinuiam, când eram lângă ele, un fel de beție, iar când eram departe, o tristețe de care depindeau sănătatea și secreta mea dispoziție: sunt enigme pe care un copil, în misterioasa sa bravură, nu le cercetează. Pe străzile Parisului, mintea mea bine modelată, își reprezenta moțul violet al florii de sipică, aroma sa puternică, fluturele alb, dungat cu negru, ce iese din floare, cireșul sălbatic cu fructe foarte mici, mielul de pe pajiștile udate de rouă, cu pasiunea și disperarea cu care un amant cuprins de dorință vede în vis părul ondulat al fetei pe care speră să o cucerească, fără să fie totuși sigur de asta.

Nu-mi plăcea bulevardul Hoche, mare și luminat, și nici casa cu portal deschis la culoare și lustruit prin care intrai sub bolta sonoră, unde ne opream ca s-o luăm spre apartamente, în timp ce

qu'en avant de nous apparaissaient la cour et les écuries couleur de brique, qu'enveloppait une vague odeur animale. Mais c'est là, pourtant, que j'ai reçu toutes les leçons de ma petite vie, car, dans le jardin du lac Léman, je n'écoutais que les voix de l'univers.

în fața noastră se vedeau curtea și grajdurile cărămizii, învăluite într-un vag miros de animale. Totuși, în acest loc am primit toate lecțiile din viața mea de copil, căci în grădina lacului Lemman nu ascultam decât vocile universului.